

Tájékoztató a felvételi lapok aláírásáról

A gyermekek iskolájának és életpályájának megválasztása (a továbbiakban: továbbtanulás) tekintetében a gyermek képességeinek figyelembevételével a szülő(k) (ha a kiskorú gyámság alatt áll, a gyám) és a gyermek közösen döntik el, hogy a gyermek milyen életpályára kerüljön. **A szülő(k) közös felelőssége tehát a tanuló életpályájának megválasztása, az azzal kapcsolatos megegyezés, együttműködés.**

I. A felvételi lapok aláírására vonatkozó általános szabályok:

A.) Általános iskola 8. osztályos tanuló esetén a felvételi lapokat kötelezően alá kell írnia:

- mindkét szülőnek,
- a 14. életévét betöltött, korlátozottan cselekvőképes jelentkezőnek.

B.) Egyéni jelentkező nem ügyfélkapus regisztrációval benyújtott jelentkezése esetén a felvételi lapokat kötelezően alá kell írnia:

- mindkét szülőnek,
- a 14. életévét betöltött, korlátozottan cselekvőképes jelentkezőnek.

C.) Egyéni jelentkező ügyfélkapus regisztrációval benyújtott jelentkezése esetén az alábbi eltérő szabályok érvényesek:

- a felvételi lapok továbbítása elektronikusan történik, tehát ezeket kinyomtatni, aláírni nem szükséges. A regisztrált felhasználó ügyfélkapus azonosítást követően büntetőjogi felelőssége tudatában tett nyilatkozata pótolja a felvételi lapok – mindkét szülő és a 14. életévét betöltött, korlátozottan cselekvőképes jelentkező részéről történő – aláírását.

II. Felvételi lapok aláírására vonatkozó szabályok elvált vagy különélő szülők esetében:

Amennyiben a gyermek feletti szülői felügyeleti jogot (akár a szülők megállapodása, akár a bíróság döntése alapján) kizárólag csak az egyik szülő gyakorolja, attól még a másik szülőt a gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekből – például a gyermek iskolájának, életpályájának megválasztása során hozandó döntésből – nem lehet kizárni. A szülők a gyermek továbbtanulása tekintetében közösen gyakorolják a jogaikat.

Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy annak ellenére, hogy a szülői felügyeleti jogot (a felek megállapodása vagy bírósági döntés alapján) csak az egyik szülő gyakorolja, attól főszabályként, **a másik szülőt is megilleti a döntési jogosultság a gyermek továbbtanulását illetően, vagyis a felvételi lapok benyújtásánál az ő aláírására is szükség van.**

Mindez csak akkor lehetséges, ha a másik szülő szülői felügyeleti jogát (a gyermek sorsát érintő lényeges kérdések, így a gyermek továbbtanulása tekintetében) a bíróság erre irányuló döntésében nem korlátozta vagy nem vonta el, illetve jelen Tájékoztató III. pontjában megjelölt esetek sem állnak fenn.

III. Mikor nincs szükség a másik szülő aláírására?

A másik szülő aláírása csak abban az esetben hagyható el a felvételi lapokról,

- ha a szülői felügyeletet a bíróság **megszüntette** (például abból az okból, mert 1. a szülő felrúgó magatartásával gyermeke javát, különösen testi jólétét, értelmi vagy erkölcsi fejlődését súlyosan sértette vagy veszélyeztette VAGY 2. a gyermeket más személynél helyezték el vagy nevelésbe vették, és az a szülő, akinek szülői felügyeleti joga szünetel, a gyermek elhelyezésére vagy a nevelésbe vételre okot adó magatartásán, életvitelén, körülményein önhibájából nem változtatott VAGY 3. a szülőt a bíróság valamelyik gyermeke személye ellen elkövetett szándékos bűncselekmény miatt szabadságvesztésre ítélte), vagy **korlátozta** (a bírósági határozat egyértelmű rendelkezést tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a másik szülő a gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekben – ideértve a továbbtanulást – a szülői felügyeleti jogait nem gyakorolhatja)
- ha a szülői **felügyeleti joga szünetel** a cselekvőképtelensége vagy korlátozott cselekvőképessége okán
- ha a másik szülő **ismeretlen helyen tartózkodik**
- ha a másik szülő **jogai gyakorlásában ténylegesen akadályozott** (pl. büntetésvégrehajtási intézetben tölti a büntetését)
- ha a másik szülő **elhunyt**
- ha a születési anyakönyvi kivonaton **fiktív szülőként** van feltüntetve.

IV. Kell-e igazolni, hogy a másik szülő aláírására nincs szükség?

Igen. Azt a tényt, hogy a másik szülő aláírására nincs szükség, mindig a szülői felügyeletet gyakorló – a felvételi lapokat egyedül aláíró és benyújtó – szülőnek kell hitelt érdemlően bizonyítania.

V. Pótolhatja-e a másik szülő aláírását az új élettárs, illetve házastárs aláírása?

Nem. A szülői felügyeleti jogokat – ideértve a gyermek nevelésével és továbbtanulásával kapcsolatos jogokat – az apaság/anyaság ténye, vagy az örökbefogadás keletkezteti, ezt nem befolyásolja a szülő ismételt házasságkötése.

VI. Hogyan igazolható az ismeretlen helyen tartózkodás ténye?

Az ismeretlen helyen való tartózkodás tényének megállapítása a **gyámhatósági eljárás keretében kezdeményezhető**. Azt a tényt, hogy a szülő ismeretlen helyen tartózkodik, határozatban kell megállapítani. Az ismeretlen helyen való távollét megállapítását

- az Országos Rendőr-főkapitányság honlapján közzétett közérdekből nyilvános körözési adat,
- a lakcímkivonat,
- az ismeretlen helyre távozást tanúsító külföldi okirat,
- egyéb, hitelt érdemlő okirat

alapozza meg.

VII. Mi a teendő, ha vita van a szülők között vagy a szülő és a gyermek között a továbbtanulást illetően?

Ha a továbbtanulást illetően akár az együtt, akár a különélő szülők között, akár a szülő és a gyermek között vita van, **a köztük lévő vita eldöntése a gyámhatóság hatáskörébe tartozik**.

A gyámhatóság döntését bármelyik szülő vagy a gyermek kérheti. A gyámhatóság eljárása során a felek együttműködésének előmozdítására és a gyermek érdekeinek érvényesítésére törekszik. Az eljárás során a gyámhatóság vizsgálja és mérlegeli a gyermek képességeit, eddigi tanulmányait és eredményeit, valamint egészségi állapotát. A döntéshozatalnál feltétlenül figyelembe kell venni a gyermek adottságait, testi és értelmi képességét, érdeklődési körét, fejlettségét, teherbírását stb.

Fontos megjegyezni, hogy **a jelentkező esetében az összes körülmény mérlegelését követően a továbbtanulásra megjelölt intézményekről, tanulmányi területekről, illetve azok sorrendjéről a rendelkezésére álló adatok alapján a gyámhivatal hoz döntést**. A szülők, illetve a szülők és a gyermek közötti továbbtanulásra vonatkozó egybehangzó nyilatkozatot a gyámhatóság határozata pótolja!

VIII. Milyen következményekkel jár a szülők, illetve a szülők és a gyermek közötti vita a felvételi eljárásban történő részvételre nézve?

A középfokú felvételi eljárás során az Oktatási Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) **minden jelentkezőre vonatkozóan csak egy, a jogszabályi követelményeknek megfelelő - vagyis a szükséges aláírásokkal ellátott - tanulói adatlapot dolgozhat fel**. Amennyiben a szülők a felvételi eljárás során ugyanarra a jelentkezőre vonatkozóan több tanulói adatlapot is benyújtanak, a Hivatal a tanuló középfokú intézmények felvételi eljárásában való részvételét nem akadályozza. A jelentkező a szóbeli vizsgán és a pályaalkalmassági vizsgálatokon is részt vehet.

A Hivatal azonban felhívja a szülők figyelmét a gyámhivatali eljárás megindításának szükségességére, hiszen vitás esetekben a jelentkező továbbtanulására vonatkozóan a gyámhatóság határozata dönt. **A Hivatal ezekben az ügyekben nem hozhat döntést, ezért amennyiben a gyámhatósági döntés a mindenkori tanév rendjében foglalt, az ideiglenes felvételi rangsor elkészítésére nyitva álló határidőig nem születik meg, a Hivatal a jelentkező egyetlen tanulói adatlapját sem dolgozhatja fel, vagyis a jelentkező esetében – annak ellenére, hogy az egyes intézmények felvételi eljárásában részt vett – a felvételi végeredmény megállapítására nem kerül sor.**

IX. Mi a teendő, ha a másik szülő nem hajlandó aláírni a felvételi lapokat?

Ezt az esetet úgy kell tekinteni, mintha a szülők között a továbbtanulást illetően vita lenne. Ebben az esetben is a gyámhatósághoz kell fordulni, a másik szülő aláírását a gyámhatóság határozata fogja pótolni.

X. Mi a teendő, ha a másik szülő huzamosabb ideig külföldön tartózkodik, a felvételi lapokat személyesen nem tudja aláírni?

Fontos megjegyezni, hogy a huzamosabb külföldi tartózkodás ténye, nem jelenti egyúttal azt is, hogy a szülő a jogai gyakorlásában ténylegesen akadályozott. A felvételi lapokat tehát a huzamosan külföldön tartózkodó szülőnek is alá kell írnia.

A huzamosan külföldön tartózkodó szülő aláírását a külföldön tartózkodó szülő által a másik szülő részére adott, teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozata (meghatalmazása) pótolhatja.

Amennyiben a külföldön tartózkodó szülő a felvételi lapokat nem tudja aláírni, abban az esetben javasoljuk, hogy az előző bekezdésben megjelölt nyilatkozata (meghatalmazása) – a teljes bizonyító erejű magánokiratra előírt formai követelményeken túl – tartalmazza az alábbiakat:

„Alulírott(név) (anyja neve: születési helye, ideje: külföldi tartózkodási helye:), mint (név) (anyja neve: születési helye, ideje:) jelentkező (a továbbiakban: Jelentkező) szülője meghatalmazom-t (név) (anyja neve: születési helye, ideje: lakóhelye:), mint a Jelentkező másik szülőjét, hogy a Jelentkező vonatkozásában a évi középfokú iskolába történő jelentkezés, valamint a felvételi eljárás során helyettem és nevemben teljes körűen eljárjon. Jelen meghatalmazás annak visszavonásáig érvényes.”

Általános iskola 8. osztályos tanulói esetén az általános iskola által előállított tanulói adatlap a huzamosabb ideig külföldön tartózkodó szülő részére postai úton, vagy jelszóvédelemmel ellátva elektronikusan is megküldhető. Az aláírást követően a dokumentum az általános iskola részére postai úton, vagy szkennelve, elektronikus úton, elektronikus hitelesítést – AVDH szolgáltatás igénybevételét – követően visszaküldhető. Fontos, hogy az elektronikus megküldés mellett a tanulói adatlap eredeti aláírt példányát is juttassák vissza az általános iskolának.

XI. A felvételi lapok aláírására vonatkozó jogszabályok:

A szülő fogalma a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 4. § 27a. pontja szerint:

szülő: ha törvény eltérően nem rendelkezik, a gyermek

- a) vér szerinti szülője, kivéve, ha a szülői felügyeleti joggal nem rendelkezik,*
- b) örökbefogadó szülője, kivéve, ha a szülői felügyeleti joggal nem rendelkezik,*
- c) gyámja vagy*
- d) nevelőszülője.*

A gyermekek nevelésének és életpályájának megválasztása tekintetében a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban Ptk.) 4:153. § rendelkezései:

- (1) A szülők jogosultak a gyermek nevelésének módját megválasztani.*
- (2) A gyermek képességei figyelembevételével a szülők és a gyermek közösen döntenek el, hogy a gyermek milyen életpályára készüljön.*
- (3) Az életpálya kijelölésével és ezzel összefüggésben a gyermek taníttatásával kapcsolatban a szülő és a gyermek között felmerülő vitában a gyámhatóság dönt.*

A felvételi lapok aláírásának szabályai a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 37. §-ban foglaltak szerint:

(5) A kiskorú felvételi lapjait mind a két szülő, ha a kiskorú gyámság alatt áll, a gyám, továbbá – ha a jelentkező a tizennegyedik életévét betöltötte és nem cselekvőképtelen – a jelentkező írja alá. A felvételi lapokat az (1) bekezdésben meghatározott esetben az általános iskolának akkor is továbbítania kell, ha azt a jelentkező nem írja alá. Nem szükséges a szülő aláírása, ha a szülői felügyeletet a bíróság megszüntette, korlátozta, vagy ha a szülői felügyelet azért szünetel, mert a szülő cselekvőképtelen vagy korlátozottan cselekvőképes, továbbá akkor sem, ha a szülő ismeretlen helyen tartózkodik, vagy jogai gyakorlásában ténylegesen akadályozott. A szülői felügyeletet gyakorló szülőnek kell igazolnia, hogy a másik szülő aláírására nincs szükség. A nagykorú, cselekvőképes személy felvételi lapjait a jelentkező írja alá.

*(6) * Az (1) bekezdésben meghatározott esetben az általános iskola a tanuló felvételi lapjait, ha azt a külön élő szülő nem írta alá, abban az esetben is továbbítja, ha a gyermek továbbtanulásra való jelentkezéséről a gyámhatóság döntött, vagy a szülők a gyámhatósági eljárást nem indították meg. Ez utóbbi esetben az iskola értesíti mind a két szülőt, hogy a köztük lévő vita eldöntése a gyámhatóság hatáskörébe tartozik.*

A különélő szülők közötti vitás kérdések rendezése tekintetében főszabályként alkalmazandó Ptk. 4:175. § (1) -(3) bekezdései:

(1) A különélő szülők a gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekben közösen gyakorolják jogaikat akkor is, ha a szülői felügyeletet a szülők megállapodása vagy a bíróság döntése alapján az egyik szülő gyakorolja, kivéve, ha a gyermekétől különélő szülő felügyeleti jogát a bíróság e tekintetben korlátozta vagy megvonta.

(2) A gyermek sorsát érintő lényeges kérdésnek tekintendő a kiskorú gyermek nevének meghatározása és megváltoztatása, a szülőjével azonos lakóhelyén kívüli tartózkodási helyének, huzamos időtartamú vagy letelepedés céljából történő külföldi tartózkodási helyének kijelölése, állampolgárságának megváltoztatása és iskolájának, életpályájának megválasztása.

(3) Ha a különélő szülők egyes, a (2) bekezdésben meghatározott, közösen gyakorolt felügyeleti jogosítványok tekintetében nem tudnak megegyezni, erről a gyámhatóság dönt.

A teljes bizonyító erejű magánokirat a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 325. § (1) - (2) bekezdései szerint:

(1) Teljes bizonyító erejű a magánokirat, ha

a) a kiállító az okiratot saját kezűleg írta és aláírta,

b) két tanú igazolja, hogy az okirat aláírója a részben vagy egészben nem általa írt okiratot előttük írta alá, vagy aláírását előttük saját kezű aláírásának ismerte el; igazolásként az okiratot mindkét tanú aláírja, továbbá az okiraton a tanúk nevét és – ha törvény eltérően nem rendelkezik – lakóhelyét, ennek hiányában tartózkodási helyét olvashatóan is fel kell tüntetni,

c) az okirat aláírójának aláírását vagy kézjegyét az okiraton bíró vagy közjegyző hitelesíti,

d) az okiratot a jogi személy képviselőjére jogosult személy a rá vonatkozó szabályok szerint megfelelően aláírja,

e) ügyvéd vagy kamarai jogtanácsos az általa készített okirat szabályszerű ellenjegyzésével bizonyítja, hogy az okirat aláírója a más által írt okiratot előtte írta alá vagy aláírását előtte saját kezű aláírásának ismerte el,

f) az elektronikus okiraton az aláíró a minősített vagy minősített tanúsítványon alapuló fokozott biztonságú elektronikus aláírását vagy bélyegzőjét helyezte el, és - amennyiben jogszabály úgy rendelkezik - azon időbélyegzőt helyez el,

g) az elektronikus okiratot az aláíró a Kormány rendeletében meghatározott azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítés szolgáltatással hitelesíti, vagy

h) olyan, törvényben vagy kormányrendeletben meghatározott szolgáltatás keretében jött létre, ahol a szolgáltató az okiratot a kiállító azonosításán keresztül a kiállító személyéhez rendeli és a személyhez rendelést a kiállító saját kezű aláírására egyértelműen visszavezethető adattal együtt vagy az alapján hitelesen igazolja; továbbá a szolgáltató az egyértelmű személyhez rendelésről kiállított igazolást elektronikus dokumentumba kapcsol, elválaszthatatlan záradékba foglalja és azt az okirattal együtt legalább fokozott biztonságú elektronikus bélyegzővel és legalább fokozott biztonságú időbélyegzővel látja el,

i) törvény eltérő rendelkezése hiányában – a kiállító szóbeli nyilatkozatát az E-ügyintézési tv. szerinti elektronikus ügyintézészt biztosító szerv vagy a szolgáltatás használatára jogosult egyéb szerv a Kormány rendeletében meghatározottak szerint mesterséges intelligenciával támogatott szolgáltatás szerint írásbeli formátumba alakította, az írásbeli formátumba alakított nyilatkozat tervezetét a kiállító jóváhagyta, és dokumentum a Kormány rendeletében meghatározottak szerint hitelesítve lett.

(2) Ha az okirat aláírója nem tud olvasni, illetve nem érti azt a nyelvet, amelyen az okirat készült, csak akkor jön létre teljes bizonyító erejű magánokirat, ha magából az okirattól kitűnik, hogy annak tartalmát a tanúk egyike vagy a hitelesítő személy az okirat aláírójának megmagyarázta.

A szülői felügyeleti jog bíróság általi megszüntetésének hatályos jogi szabályozása a Ptk. 4:191 §-a értelmében:

a bíróság megszünteti a szülői felügyeletet, ha:

a./ a szülő felróható magatartásával gyermeke javát, különösen testi jólétét, értelmi, vagy erkölcsi fejlődését súlyosan sérti vagy veszélyezteti, vagy

b./ a gyermeket más személynél helyezték el, vagy nevelésbe vették és az a szülő, akinek szülői felügyeleti joga szünetel, a gyermek elhelyezésére, vagy a nevelésbe vételre okot adó magatartásán, életvitelén, körülményein önhibájából nem változtat.

A (2) bekezdés értelmében, ha a szülőt a bíróság valamelyik gyermeke személye ellen elkövetett szándékos bűncselekmény miatt szabadságvesztésre ítélte, a bíróság a szülői felügyeletet a szülői valamennyi gyermeke tekintetében megszüntetheti. A bíróság rendelkezhet úgy, hogy a megszüntető határozat hatálya kihat a később született gyermekekre is.

A (3) bekezdés értelmében, aki szülői felügyeletet megszüntető jogerős ítélet hatálya alatt áll, nem fogadhat örökbe, nem viselhet gyámiságot, gyermek nála nem helyezhető el, és – a bíróság, vagy a gyámhatóság eltérő rendelkezésének hiányában – nincs joga arra, hogy a gyermekével kapcsolatot tartson.